

УДК 368.1:657

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ СТРАХУВАННЯ МАЙНА

О. В. Марценюк-Розарьонова

А.Б.Глущенко

Вінницький національний аграрний університет

E. Martseniuk-Rozarenova. A. Glushchenko «Peculiarities accounting of property insurance». The question of improvement of account of operations of insurance is considered. On the basis of study of world experience insurance is offered improvement of method of account of insurance payments, operations of perestrakhuvannya, forming of insurance backlogs, payments of insurance compensations on the base of the unique approach in relation to the account of operations of insurance.

Е. Марценюк-Розаренова. А. Глущенко «Особенности учета страхования имущества». Рассмотрен вопрос усовершенствования учета операций страхования. На основании изучения мирового опыта страхования предложено усовершенствование методики учета страховых платежей, операций перестрахования, формирования страховых резервов, и выплат страховых возмещений на базе единственного подхода относительно учета операций страхования.

Вступ. Страхування є економічною категорією, яка представляє собою сукупність особливих замкнених перерозподільних відносин між його учасниками з приводу формування за рахунок грошових внесків цільового страхового фонду, призначених для відшкодування надзвичайної шкоди підприємству, організація, надання грошової допомоги громадянам. Суб'єкти страхових відносин, які одержують прибутки від такої діяльності, називаються страховиками. Страховики, як і інші суб'єкти підприємницької діяльності, обов'язково ведуть бухгалтерський облік усіх господарських операцій, сплачують податки та у відповідні терміни подають звітність до державних органів.

Постановка задачі. Окремі аспекти проблеми страхування майна знайшли відображення у наукових доробках відомих вчених, які досліджували проблеми фінансового права, теорії управління, обліку та аналізу, страхування. Так Д.Г. Буханець обґрунтував пропозиції щодо удосконалення методики обліку страхових операцій з перестрахування, виплат страхових сум і страхових відшкодувань на підставі єдиних методологічних засад обліку страхових операцій, а також порядку та умов їх проведення на основі узагальнення світового досвіду. Значну увагу приділено обліку страхових зобов'язань у зв'язку зі здійсненням операцій перестрахування. Страхуванню майна також присвячені праці таких авторів, як О.Д.Колотило, О.В. Хавтур та ін. Метою дослідження виступають операції майнового страхування та їх відображення в бухгалтерському обліку.

Результати. Не зважаю чи на благополучне кліматичне та географічне положення нашої країни, діяльність українських підприємств усе ж таки може зазнати впливу природних або техногенних небезпек. Тому, щоб уникнути непередбачених збитків, більшість підприємств вдається до страхування свого майна, це й визначило завдання нашого наукового дослідження.

Правовою основою розвитку страхової діяльності є Закон України „Про страхування”, введений в дію постановою Верховної Ради № 86/98-ВР від 07.03.96, який регулює відносини в сфері страхування і спрямований на утворення ринку страхових послуг, посилення страхового захисту майнових інтересів підприємств, організацій та громадян [1]. При цьому страховий ринок повинен функціонувати на конкурентній основі при постійному розширенні видів страхових послуг і прибутковості страхової діяльності. Перелік видів страхування, якими може

скористатися страхувальник, являють собою асортимент послуг страхового ринку. Наприклад, можуть бути такі види добровільного страхування : страхування життя, страхування від нещасних випадків, медичне страхування, страхування здоров'я на випадок хвороби та ін. Крім видів страхування, запропонованих для широкого використання, в окремих випадках розробляються індивідуальні умови страхування, тобто створюється персональний страховий продукт.

Становище на страховому ринку визначається дією багатьох факторів, найважливішими з яких є ризикова ситуація, грошові доходи страхувальників, страхові тарифи тощо.

Рівень валових страхових виплат (відношення валових виплат до валових премій) за січень – грудень 2009 року становив 33,0%. Високий рівень валових страхових виплат (більше 20%) спостерігався сукупно за такими видами страхування: добровільне особисте страхування – 48,8, добровільне майнове страхування – 35,7%, а також державне обов'язкове страхування – 94,7%. А обсяг валових страхових виплат за січень – березень 2010 року знизився на 16,7% порівняно з аналогічним періодом 2009 року, а обсяги чистих страхових виплат зменшились на 11,4% і становили 1 237,6 млн. грн. Також за перший квартал 2010 року рівень валових страхових виплат добровільного майнового страхування становив 25,7% (у I кварталі 2009 р. – 33,4%) [4].

Певні особливості має й бухгалтерський облік у страховій діяльності. Йому притаманні особливі бухгалтерські рахунки, особливі фінансові операції, а також те, що окремі стандарти (положення) бухгалтерського обліку, що затверджені Міністерством фінансів України, на страхову діяльність не розповсюджуються. Предметом безпосередньої діяльності страховика може бути лише страхування, перестраховання і фінансова діяльність, пов'язана з формуванням, розміщенням страхових резервів та їх управлінням [2].

Відповідно до ст. 30 Закону № 85 „страхові компанії (страховики) повинні створювати страхові резерви, достатні для майбутніх виплат страхових сум і страхових відшкодувань”. З урахуванням цього, Планом рахунків передбачений рахунок 49 „Страхові резерви”. Планом рахунків у складі рахунку 70 „Доходи від реалізації” передбачено субрахунок 705 „Перестраховання”. Цей субрахунок у значній мірі визначає фінансовий результат від основної діяльності страховика. Плата за страхування, яку страхувальник зобов'язаний внести страховику згідно з договором страхування має назву страховий платіж, і Планом рахунків для цього передбачено рахунок 76 „Страхові платежі”. Субрахунки до цього рахунку відкриваються за видами страхування.

Ще однією специфічною лише для страховиків операцією є здійснення страхових виплат. Відповідно до ст. 9 Закону № 85: „страхова виплата - грошова сума, яка виплачується страховиком відповідно до умов договору страхування при настанні страхового випадку”.

Крім фінансової звітності страховики подають уповноваженому органу „страхову звітність”. Таким уповноваженим органом зараз є Держкомфінпослуг, а до специфічної („страхової”) звітності слід віднести Декларацію з перестраховання та „Звіт про доходи та витрати страховика” і „Пояснювальну записку до звітних даних страховика”, що затверджені Наказом № 210.

Одним із видів добровільного страхування є страхування майна. Об'єктами майнового страхування можуть бути майнові інтереси страхувальника, що не суперечать закону, пов'язані з володінням, користуванням і розпорядженням майном. Страхування майна здійснюється на

підставі письмового договору між страхувальником і страховиком. Причому такий договір може бути укладено шляхом видачі страховиком страхувальнику страхового свідоцтва (поліса, сертифіката), що встановлено ст. 18 Закону про страхування і ст. 981 ЦКУ. Розмір збитку у разі зруйнування основних засобів визначається на підставі їх дійсної вартості за вирахуванням вартості залишків, а у разі пошкодження будівель, споруд та інших об'єктів основних засобів – на підставі вартості відновлення (ремонт), але в межах страхової суми. До суми збитку входять також втрати унаслідок ужитих заходів, необхідних для рятування застрахованого майна, зберігання та приведення його в порядок після настання страхового випадку [3].

У бухгалтерському обліку витрати на страхування майна включаються до складу витрат звітного періоду відповідно до П(С)БО 16 і залежно від виконуваних майном функцій відображаються на рахунках 23, 91, 92, 93. Ураховуючи те, що при настанні страхового випадку – знищення або розкрадання застрахованих товарно-матеріальних цінностей (запасів) – підприємство не може надалі використовувати їх у своїй господарській діяльності, податковий кредит щодо ПДВ стосовно таких запасів необхідно відкоригувати у бік зменшення.

На нашу думку, що можна запропонувати два варіанти відображення суми страхового відшкодування у складі доходів:

1) сума страхового відшкодування відображається у складі надзвичайних доходів із застосуванням субрахунку 751 „Відшкодування збитків від надзвичайних подій”. Цей варіант є базовим, і його застосування буквально впливає з Інструкції № 291. Ґрунтується він на тому, що страховий випадок розглядається як надзвичайна подія.

2) сума страхового відшкодування відображається у складі доходів від операційної діяльності та обліковується на субрахунку 719 „Інші доходи від операційної діяльності”. Цим варіантом доцільно користуватися, якщо виходити з того, що в контексті стихійних лих і техногенних катастроф не кожний страховий випадок. Водночас така подія відділяється від звичайної діяльності підприємства і її можна розглядати як операційну діяльність.

Висновки. На мою думку з цього можна зробити два важливі висновки: страховик прагнучи реалізувати свої послуги, повинен в достатній для страхувальника формі показати її економічну доцільність і той вигравш, який отримає потенційний страхувальник, що заключив договір страхування. А також те, що страхова послуга повинна бути побудована таким чином, щоб ціна на неї відповідала можливостям тієї групи страхувальників, для яких вона призначається.

Особливу увагу необхідно приділяти правильності ведення бухгалтерського обліку страхових відшкодувань та обґрунтованому розподіленню витрат, за рахунок яких відбуваються страхові виплати. Питання правильного віднесення витрат в обліку і досі залишається актуальним та заслуговує уваги при подальших дослідженнях.

Список використаної літератури:

1. Закон України „Про страхування” від 07.03.1996 р. (із змінами та доповненнями)
2. Білова Н.Г. Облік страхування майна / Податки та бухгалтерський облік. – 10 листопада 2008 р.,- № 90 (857).- С. 14
3. Фінансові потоки страхових компаній в умовах трансформації економіки України. О.В. Хавтур / Терноп. акад. нар. господарства. – Т., 2004. – 20 с.
4. <http://www.forinsurer.com>

УДК 657.1:65.016.8

ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ З ПРИПИНЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ

Гудзенко Н.М., к.е.н., доцент

Цуркан О.В., студент

Вінницький національний аграрний університет

N. Gudzenko, A. Tsurkan. «Reflection in the account of operations on stopping of activity» The methodical going is grounded near opening in the account of operations on stopping of activity of enterprise. Keywords: enterprise risks, bankruptcy, liquidation, liquidating balance, extraordinary activity.

Н.М. Гудзенко, А.В. Цуркан. «Отражение в учете операций по прекращению деятельности». Обосновываются методические подходы к раскрытию в учете операций по прекращению деятельности предприятия. Ключевые слова: предпринимательские риски, банкротство, ликвидация, ликвидационный баланс, чрезвычайная деятельность.

Вступ. В нинішніх умовах уся відповідальність за результати підприємницької діяльності покладається на самих підприємців. Помилки у процесі вибору напряму діяльності, неефективне використання ресурсів, високий рівень ризиків не забезпечують достатньої віддачі власникові, що в кінцевому результаті призводить до погіршення фінансового стану підприємства. Якщо на ситуацію ніяким чином не впливати, то в результаті підприємство припиняє своє існування як самостійний господарюючий суб'єкт.

Негативні наслідки банкрутства зумовлюють необхідність створення системи антикризового управління, яка передбачає діагностику банкрутства на ранніх стадіях з метою усунення його загрози. Інформаційною базою для ефективного управління є бухгалтерський облік та звітність, адже прогнозування можливості банкрутства проводять на основі оцінки фінансово-економічного стану підприємства за системою абсолютних і відносних показників.

Питання оцінки фінансово-економічного стану підприємств розглядалися у працях М.І. Баканова, А.М. Ковальова, М.І. Комніна, А.Д. Шеремета та інших.. Відображення в обліку операцій з припинення діяльності підприємств та відновлення їх платоспроможності висвітлено в працях І.О. Астраханцевої, Ф.Ф. Бутинця, М.Я. Дем'яненка, С.Л. Коротаєва, Т.О. Кубасової, Д.В. Назарова, В.М. Пархоменка, В.І. Ткача, О.П. Шуміліна та інших.

Постановка задачі. Метою публікації є розкриття облікового аспекту процедури банкрутства та припинення діяльності; можливостей формування в обліку та звітності необхідної та достатньої інформації для прогнозування найбільш характерних для того чи іншого підприємства ризиків. Незважаючи на значні теоретичні напрацювання досі не врегульованими залишаються відображення в обліку та звітності операцій з припинення діяльності, в тому числі в результаті банкрутства.

Результати дослідження. На практиці значна частина підприємств ліквідується саме через їх банкрутство, причому такий шлях ліквідації підприємства викликає проблеми відображення в бухгалтерському обліку операцій, пов'язаних з банкрутством.

Банкрутство має досить давню історію. Саме поняття «банкрут» має італійське походження: «banco» – лавка та «gotto» – зламаний (зламана лавка). Трактуювання даного терміну пояснюється тим, що в стародавні часи ламали майно, що належало нечесним та неплатоспроможним мінялам, а виникнення банкрутства найчастіше пов'язують з функціонуванням банківської сфери.